

EİE'NİN KAPANMASI VE GÖREVLERİN DAĞILMASIYLA KARMAŞA YAŞANIYOR

Suya KHK gölgesi düştü

İsmail KÜÇÜK

Meteoroloji Mühendisleri Odası Eski Bşk.
ismkck@gmail.com

Resmi Gazete'de 3 Mayıs 2011 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren "Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu" ile çok sayıda kanun hükmünde kararname düzenlemesi yapılmıştır. Kanunun amacı, "kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkin, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak" olarak belirtilmiş, hükümet kurumsal yapılanma başta olmak üzere 14 kanun ve 9 kanun hükmünde kararnamenin (KHK) değiştirilmesini kapsayan bir yetki almıştır.

Çıkarılan KHK'lerden su ile ilgili çalışmaları ilgilendiren en önemli değişiklikler, 636 sayılı KHK, bu KHK'yi değiştiren 644 ve 645 sayılı KHK'ler ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nın kurulmasıyla başlamış olup; 645 sayılı KHK ile Su Yönetimi Genel Müdürlüğü (SYGM), 658 sayılı KHK ile Türkiye Su Enstitüsü'nün (SUEN) kurulması izlenmiştir. 2 Kasım 2011 tarihli Mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanan 662 sayılı KHK ile Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü (EİE) kapatılmıştır. Ayrıca 662 sayılı KHK ile Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü (YEGM) kurulmuş olup bu genel müdürlüğe de su ile ilgili görevler yeniden verilmiştir.

KHK'ler işleyiş bakımından demokratik olmayan süreçlerdir. Bu süreçlerde yayımlanmış 35 KHK'ye bakıldığında hiçbirisinde katılım olmadığına ve herkesten gizlenerek yürürlüğe konulduğuna tanık olduk. Sorun yalnızca tartışılmadan ve görüş alış verişinde bulunulmadan bu KHK'lerin çıkarılması değil, yapılan bu düzenlemelerde iktidarın hazırlanmış olduğu metinlerin birleştirilmesinde bile özen gösterilmemesidir. Bu nedenle yapılan değişiklikler bir sonraki KHK'ler ile yeniden yeniden de-

ğiştirilmiştir.

KHK'lerin başlıkları ile içerisinde sayılan konular birbirinden çok ilgisizdir. Örneğin sabah yayımlanan 657 sayılı KHK ile EİE'nin su ile ilgili görevleri kaldırılırken gece yayımlanan Mükerrer Resmi Gazete'de yer alan 662 sayılı KHK ile EİE kapatılmıştır. Bu KHK'de aynı numara adı altında birden çok geçici madde numarası ya da madde numaraları arasında uyumsuzluklar görülmektedir. Bu durum birbirinden farklı kurumlar için hazırlanan KHK'lerin birleştirilmesi sırasındaki özensizliği göstermektedir.

Su ölçümüne kesinti

Türkiye'de ilk su ölçümleri 1935 yılında kurulan EİE Genel Müdürlüğü'nün kurulmasıyla başlamıştır. İlk kurulduğundan günümüze kadar EİE'nin görevlerinden pek çoğu zaman sürecinde yeni kurulan başka kurumlara devredilmiş durumdadır. 1954 yılında kurulmuş olan DSİ Genel Müdürlüğü de su ölçümleri yapmaya başlamıştır. Ancak su ölçümleri konusunda en temsili, kapsamlı ve uzun süreli ölçüm ağına sahip olan kurum EİE'dir. Ülkemizdeki su yapılarının projelerinde EİE'nin ölçümleri kullanılmıştır. EİE bu konuda kamuoyunda da saygın bir kurumdur. Su

ölçümleri sadece enerji amaçlı olarak değerlendirilemez. Ancak son zamanlarda hidroelektrik santrali (HES) ile ilgili tartışmalar nedeniyle, su ölçümlerinin sadece enerji ile ilgili olduğuna ilişkin yanlış bir algı yaratılmıştır.

Burada DSİ'nin çalışmalarının kötü olduğu değil, ölçüm ağı ve özellikle bu konudaki çalışmalarda kurumların fiziksel yapılarına bağlı farklılıklar ifade edilmeye çalışılmaktadır. Mülga EİE, su ölçümlerini Türkiye genelinde 11 etüt merkezi tarafından yapmaktaydı. Bu birimler sadece su ölçüm işiyle uğraşmaktaydı. DSİ ise yatırımcı bir kuruluştur ve su ölçüm işlerinde EİE gibi hareketli bir yapısı yoktur.

Fiziki yapı olarak EİE, su ölçümleri konusunda dinamik bir yapıya sahipti. EİE'nin su ölçüm hizmetleri DSİ'de (yapısal ve fiziksel farklılıklardan dolayı) aksayacaktır. Bu durumda su ölçüm değerlerinde bir kesintinin yaşanmasının kaçınılmaz olacağı açık-

Hükümetin çıkardığı KHK'lerden EİE de nasibini aldı ve kapatıldı. Yeni düzenlemelerle ülkenin su kaynaklarıyla 5 ayı kurum görevlendirilmiş durumda. Akarsular üzerine yapılan yatırımlar için önemli olan su ölçümlerinde ise kesinti yaşanması söz konusu.

tır.

Suya 5 kurum bakacak

Su hizmetleri, su ile ilgili ölçümler (debi, kalite, sediment) ve bu ölçümlere bağlı değerlendirmeler ile veri tabanı oluşturulması tek bir kurumda toplanmalı. Ayrıca bu kurumun su ile ilgili üreteceği veriler bütün üniversitelere ve araştırmacılara açık olmalıdır.

Su ile ilgili çalışma yapan kurumlar geçmişten günümüze birçok kez değişikliğe uğratılırken, son KHK'ler ile genel idari yapı içerisinde su ile ilgili ve görevli olan kurum sayısı, yerel su sağlama kurumları hariç olmak üzere, beş olmuştur.

Su ile ilgili su sağlama, su yapılarının projelendirilmesi ve havza planlaması gibi konularda yatırımcı olacak birimler ayrı bir kurumda toplanmalıdır. Bu kurum sadece HES'ler için değil havza bütününde tüm su yapılarının planlanması ve kontrolleri için sorumlu olmalıdır. Bu anlamda HES'ler ile ilgili çalışmaların tek elde toplanması gerekmektedir ve bu kurum bütün su yapılarını kapsamalıdır.

EİE'nin kendi HES projelerinin dışında, suya bağlı bütün yapıların her türlü işlemleri ve kontrolü DSİ'nin sorumluluğundadır. EİE'nin görevi, sadece kendi projeleri ile ilgili olarak gö-

rüş bildirmekten öteye gidememiştir. Bu anlamda, HES ile ilgili çalışmaların birleştirme söylemiyle EİE'nin kapatılması doğru değildir.

SUEN'in oluşumuna ve görevlerine bakıldığında, tamamen uluslararası su şirketlerinin talepleri doğrultusunda çalışacağı açıkça görülmektedir. İstanbul'un bölgesel finans merkezi olması için çalışmaların yapıldığı ve bu konuda önemli adımlar atıldığı bilinmektedir. Bu anlamda kurumun merkezinin İstanbul olarak seçilmesi de tesadüf değildir. SUEN, suyun finans kısmıyla ilgilenecektir.

SYGM ise son KHK'lar ile atıl durumda kalmıştır. YEGM'nin de su ile ilgili ne yapacağı ise belli değildir.

Yapılan KHK düzenlemeleriyle kapatılan EİE'nin taşınmazları da Hazine'ye devredilmiştir. Bu taşınmazlar içerisinde genel müdürlük binasının üzerindeki 152 dönüm arazinin, EİE'nin kapatılmasında bir etkisinin olup olmadığını gelecek günlerde göreceğiz.

Birikim heba edildi

Mülga EİE'nin su ölçüm hizmetleri ve dolayısıyla su verileri kesintiye uğrayacaktır. Kesintiye uğradıktan sonra bu verilerin tekrardan elde edilmesi mümkün değildir. Su ölçümlerine bağlı olarak projelendirilecek yapıların planlanmasında gereksinim duyulan su ölçümleri eksik kalacaktır. Kısaca 76 yıllık bilgi birikimi ve tecrübe heba edilmiş olup, gelecekte bunların zararlarını bütün toplum olarak ödeyeceğiz.

Gelinen süreç, DSİ'nin yeniden yapılandırılacağını açıkça göstermektedir. Su ölçümleri bu süreç sonucunda tamamen yok olabilir. Su ölçümlerinde mevcut ölçüm ağını kaybetmeden yapılan yanlıştan bir an önce dönülmeli ve su ölçümlerine ilişkin hizmetler tek bir kurumda ve mülga EİE'nin fiziksel yapısına benzer şekilde yeniden oluşturulmalıdır.

EİE'nin kapatılması sürecinde, Kurum yöneticilerinin yaşanacak olumsuzlukları anlatamamaları, eğer anlatırlar ise bu anlatılanların anlaşılmasını ülkenin idari açıdan ne duruma geldiğinin göstergesidir. ■

Tayfun Akgül - Fenni Karikatürler

